

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет філології
Кафедра слов'янських мов

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МІЖКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ КОМУНІКАЦІЇ І ПЕРЕКЛАДУ

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітні програми:

Філологія «Польська мова і література, англійська мова, переклад»

Середня освіта «Українська мова і література»

Філологія «Українська мова і література»

Галузь знань **В Культура, мистецтво та гуманітарні науки**

Затверджено на засіданні кафедри
протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Міжкультурні аспекти комунікації і перекладу
Викладач (-і)	к.ф.н. , доц. Щербій Наталія Олегівна
Контактний телефон викладача	+380967481193
E-mail викладача	natalia.shcherbii@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очна
Обсяг дисципліни	90 годин/3.0 кредитів ECTS
Консультації	Консультації проводяться згідно з узгодженим графіком на навчальний семестр. Також консультації можливі в день проведення лекцій чи практичних занять, окрім того практикується залучення онлайн ресурсів за попередньою домовленістю.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/

2. Анотація до навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Міжкультурні аспекти комунікації і перекладу» складається з теоретичного та практичного курсу, в основу яких покладено ознайомлення студентів з теорією та практикою перекладу як напрямку прикладної лінгвістики та вияву міжкультурної комунікації; формування у студентів професійної перекладацької компетенції, підготовка їх до міжкультурної комунікації і професійної діяльності в сучасних умовах.

Зміст спецкурсу включає ознайомлення з основними фактами про прийняті в національних спільнотах мовні стереотипи і норми поведінки, спілкування, певні «культурні сценарії» різних дій, усталені моделі сприйняття та оцінювання предметів і явищ, соціально унормовані звички, традиції, ритуали, дозволи, заборони тощо. Вивчення цього курсу поглиблює філологічну підготовку майбутніх фахівців, сприяє: застосовуванню фонових знань при перекладі реалій, власні назви; якісному перекладу текстів міжкультурного спрямування в межах програми дисципліни, застосовуючи теоретичні знання з теорії перекладу як міжкультурної комунікації; самостійному користуванню науковою, довідковою, навчально-методичною літературою; розумінню студентами варіантів та діалектів польської мови.

3. Мета та цілі курсу (в межах мети на цілей ОП)

Курс має на меті

ознайомити майбутніх філологів-полоністів з:

- 1) теорією та практикою перекладу як напрямку прикладної лінгвістики та вияву міжкультурної комунікації;
- 2) основними положеннями теорії міжкультурного перекладу;
- 3) сучасними підходами до теорії перекладу з точки зору міжкультурної комунікації;
- 4) міжкультурними паралелями та конкретними прикладами перекладу автентичних текстів із різних галузей знань;

сформувати у студентів-полоністів:

- 1) професійну перекладацьку компетенцію, підготувати їх до міжкультурної комунікації і професійної діяльності в сучасних умовах.
- 2) навички та уміння письмового та усного перекладу з польської мови на українську та з української на польську;
- 3) обізнаність із роллю перекладу в процесі комунікації між польською і українською мовами, а також між польською і українською культурами;

Завданням цієї дисципліни є підготовка висококваліфікованого філолога-полоніста, який здатний розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології,

що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, а саме в діяльності, пов'язаній з аналізом, творенням і оцінюванням письмових та усних текстів різних жанрів і стилів, організацією успішної польсько-української і українсько-польської комунікації.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності

ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі філології та перекладу (лінгвістики, літературознавства, перекладу) у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення дослідження та / або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

ЗК 6. Здатність спілкуватися іноземною мовою (польською мовою).

ЗК 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (експертами з юридичної галузі та політології).

Фахові компетентності

ФК 7. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

Результати навчання

ПРН 2. Упевнено володіти державною та іноземною (польською) мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати дослідження державною та іноземною (польською) мовами).

ПРН 17. Планувати, організовувати, здійснювати і презентувати дослідження та / або інноваційні розробки в галузі польської філології, перекладознавства, державною та польською мовами.

ПРН 19. Мати навички міжмовної комунікації в контексті інтернаціоналізації освітньо-наукового простору. Володіти та ефективно застосовувати перекладацькі стратегії та тактики для здійснення ефективної професійної діяльності.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття			Загальна кількість годин
лекції			12
практичні			18
самостійна робота			60
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / Вибірковий
	Філологія		Вибірковий
Тематика навчальної дисципліни			

Теми	Кількість годин		
	лекції	практичні	самостійна робота
Тема 1. Переклад та міжкультурна комунікація: подібності та відмінності: 1. Сутність, об'єкт і предмет міжкультурної комунікації 2. Становлення міжкультурної комунікації як науки 3. Міжкультурна комунікація в системі наук 4. Аспекти міжкультурної комунікації	2		5
Тема 2. Картини світу 1. Поняття картина світу 2. Мовна картина світу 3. Концептуальна картина світу	2	2	5

3. Мовна та концептуальна картини світу: спільне та відмінне 5. Ціннісна картина світу 6. Часова і просторова картини світу			
Тема 3. Складові лінгвоетнічного бар'єра. 1. Лінгвоетнічний бар'єр: еквівалентна та безеквівалентна лексика. 2. Лакуни. типологія лакун. 3. Реалії та їхня типологія.	2	2	10
Тема 4. Природа перекладу: теорія еквівалентності: 1. Теорія еквівалентності; 2. Типи еквівалентності мовних одиниць; 3. План вираження та план змісту у перекладі; 4. Способи перекладу; 5). Переклад власних назв.	2	2	5
Тема 5. Фальшиві друзі перекладача: 1) Інтерпретація слів у різних мовах; 2) Можливі помилки під час перекладу; 3) Міжмовна омонімія та паронімія.		2	5
Тема 6. Ідіоми та сталі вирази: 1. Роль ідіом та сталих виразів у міжкультурній комунікації 2. Методи перекладу ідіом 3. Тракткування ідіом та реалій	2	2	5
Тема 7. Невербальна комунікації 1. Основні види і функції невербальної комунікації. 2. Мовчання як форма комунікації. 3. Міжкультурні відмінності невербальних кодів комунікації (зовнішній вигляд і одяг, мова тіла, міміка і контакт очей, жести, дотики). 4. Паралінгвальні засоби комунікації.	2		5
Тема 8. Граматика і успішність комунікації (польсько- українські граматичні контрасти). Мовна дискримінація.		2	5
Тема 9. Контекстуально обумовлене значення: 1. Підступність контексту в процесі перекладу; 2. Контекстуально обумовлені слова і проблеми їх перекладу; 3. Контекстуально не обумовлені слова і проблеми їх перекладу		2	5
Тема 10. Підсумкова контрольна робота		2	10
Разом годин за семестр	12	18	60
6. Система оцінювання курсу			
Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання здійснюється за національною і ECTS шкалою на основі 100-бальної системи (див. пункт 9.3. "Види		

	контролю" Положення про організацію освітнього процесу та розробки основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (Редакція 7) Загальні 100 балів включають: 50 балів – підсумок роботи студента під час практичних занять (2 тести по 10 балів; та інші завдання) 10 балів – самостійна робота (індивідуальні теми) 40 балів – підсумкова робота
Вимоги до письмової роботи	Концептуально конкретне й емпірично верифіковане висвітлення питань. Комплексна контрольна робота охоплює такі завдання: 1) 40 тестових завдань з усіх тем
Практичні заняття	Письмові завдання, виконання вправ з граматики, розуміння зі слуху, читання текстів. Оцінюються за стобальною системою.
Умови допуску до підсумкового контролю	- відвідування лекцій, відпрацювання усіх лекцій, на яких студент був відсутній, тести до лекцій; - здача колоквиуму на основі лекційного матеріалу; - активна робота під час практичних занять

7. Політика курсу

1. *Письмові роботи* виконуються відповідно до теми практичних занять, зазначених у силабусі.
2. *Академічна доброчесність.* Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до [Положення 1](#) і [Положення 2](#). Викладання навчальної дисципліни та взаємодія зі здобувачами освіти ґрунтуються на основі положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів освіти та педагогічних працівників: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, ПОЛОЖЕННЯ про запобігання академічному плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника та Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Ознайомитися з цими положеннями можна за посиланням: <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.
3. *Відвідування занять.* Пропуски семінарських занять відпрацьовуються відповідно до “Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника” (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом ректора № 309 від 19.05.2023р.). Порядок та організація контролю знань здобувачів фахової перед вищої освіти визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника», введено в дію наказом ректора № 417 від 03.07.2023 р.). Ознайомитися з цими положеннями можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozgenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf
4. *Неформальна освіта.* Результати неформальної освіти зараховуються згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

Основна

1. Кияк Т. Р. Форма і зміст мовного знака . *Вісник ХНУ*. 2004. № 635. С. 75–78.

2. Мірам Г. Є. Основи перекладу: курс лекцій. Київ, 2003. 240 с.
 3. Радчук В. Д. Що таке інтерпретація? Київ, 1997. 207 с.
 4. Манакін В.М. Мова і міжкультурна комунікація. Київ: Академія. 2012
 5. Hejwowski K. Elementy kulturowe w przekładzie. *Iluzja przekładu. Przekładoznawstwo w ujęciu konstruktywnym*. Katowice, 2015. s. 67-124.
 6. Lewicki R. Odbiór przekładu i odbiorca przekładu. *Obcość w odbiorze przekładu*. Lublin, 2000. s. 19-43.
 7. Schultze B. Historia i kultura pod soczewką: kluczowe pojęcia polskiej kultury jako wyzwanie dla tłumacza. *Perspektywy polonistyczne i komparatystyczne*. Kraków. 1999. s. 3-22.
 8. Корунець І. В. Теорія та практика перекладу. Вінниця, 2003. 448с.
 9. Кухаренко В. А. Інтерпретація тексту. Вінниця, 2004. 261с.
 10. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад. Львів, 1989. 216с.
 11. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу : Навчальний посібник. 2002. 280 с.
- Словники**
12. Кононенко І., Співак О. Українсько-польський словник міжмовних омонімів і паронімів. За ред. І. Кононенко. Київ, 2008. 343 с.
 13. Лучик А. Українсько-польський словник еквівалентів слова / А. Лучик, О. Антонова, І. Дубровська ; відп. ред. А. Лучик. – К. : НаУКМА, 2011. – 311 с.
 14. Космеда Т., Гоменюк О., Осіпова Т., Короткий українсько-польський словник усталених виразів: еквіваленти слова, фразеологізми, прислів'я та приказки, Дрогобич 2017.
 15. Кравчук А. Граматика і успішність комунікації (дещо з польсько-українських граматичних контрастів). *Проблеми слов'янознавства*. 2012. -Вип. 61. С. 111-128.
 16. Мельничук Т. До питання транскрипції офіційних українських антропонімів польською мовою *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства*. 2012. Вип. 17. С. 30-33.

Викладачі _

Наталія Щербій